

Tõstamaa Tuuled

Tõstamaa valla
ajaleht
Nr. 5(28)
mai
1998

Tõstamaa valla rahvahariduse 310. aastapäev

Tõstamaa Keskkoolis

oodatakse laupäeval, 16. mail kõiki valla koolides (Tõstamaa, Pootsi, Tõhela, Seli, Kastna) õppinuid ja õpetanuid

- 11.00 Konverents teemal Tõstamaa valla koolide minevik, olevik ja tulevik
- 13.30 Valla koolide õpilastööde näituse avamine
- 16.00 Vastuvõtt endistele ja praegustele õpetajatele
- 15.00 Sportlikud jõukatsumised
- 18.00 Valla koolide õpilaste kontsert
- 20.00 Tutvumine Tõstamaa Keskkooliga. Vilistlaste kokkusaamine ja piduõhtu

13.00-15.00 avatud kooli söökla

10.00-18.00 avatud õpilastööde näitus

Tõstamaa vallavolikogu korraline istung

toimus 30. aprillil. Istungist võttis osa üheksa volikogu liiget, puudusid 4 liiget.

Volikogu päevakord:

1. Vallavanema infominutid.
  2. Informatsioon Tõstamaa valla koolide direktoritelt.
  3. Info kultuurielu korraldamisest Tõstamaa vallas.
  4. Valla majandusjuhataja sõiduauto müügist ja uue ostmisest.
  5. Ajutise kalanduskomisjoni moodustamisest.
  6. Teede korrashoiuga tegelemiseks komisjoni moodustamine.
  7. Väljasõit Tõstamaa Hooldekodusse.
  1. Vallavanema infominutid.
- Vallavanem tutvustas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse põhjal

välja töötatud valla juhtimise skeemi. Vallavalitsuse istungid toimuvad nüüd iga kuu esimesel ja kolmandal teisipäeval. Kord kvartalis saavad kokku vallaasutuste juhid, arutatakse töö paremat korraldamist ja jooksvaid probleeme.

Korraldatud on piirkondlikud küla-koosolekud Pootsis, Tõhelas, Tõstamaal ja Selistes, ees seisavad need Kastnas, Kavarus ja Manijas. Põhiliste probleemidena on elanike poolt välja toodud töökohtade puudust, kuid samas ka tööandjate poolt kvaliteetse tööjõu puudust, põllumajandusprobleemid, politsei puudumine, teede halb olukord. Tihti aetakse segi, millega peab tegelema avalik sektor ehk vald, millega erasektor. Vald saab töökohti juurde luua eeskätt vallaasutustesse, mida peetakse üleval maksumaksjate poolt,

praegu on seal rahanappuse tõttu päevakorral aga pigem töökohtade vähendamine. Järelikult saab töökohti juurde tulla ikkagi ainult erasektoris, see aga eeldab ettevõtjate olemasolu. Probleemi lahendus on ettevõtjate ja investeerijate tulek valda. Vald siin otseselt midagi teha ei saa, küll aga kaudselt - soodsa ettevõtluskeskkonna loomisega. Põllumajandusprobleemid kuuluvad erasektoris ja on üldriikliku iseloomuga. Teravalt on üles kerkinud probleem - vallas puudub politsei. Tõstamaa kuulub Audru politseijaoskonna teeninduspiirkonda. Politsei kurdab raha- ja politseinike puuduse üle, samas puuduvad ka kohapeal inimesed, kes sooviksid politseinikuks õppida. Seega oleks tööpuuduse üle kurtjatele kohe kaks töökohta pakkuda. (järg lk2)

Vallateed on tänavu plaanis 2 korda hõõveldada, tööd on jäänud hõõvli puudumise taha. Nüüd on kokkulepe Tõstamaa teemeistriga olemas.

Käima on läinud külaelu Selistes. Kui aastaid kurdeti, mida teha laguneva kiriku ja rahvamajaga, siis ettevõtlike inimeste eestvedamisel on mõlemad ilma suuri kulutusi tegemata elementaarselt korrastatud, toimuvad üritused. Tänu sõnad Jaak Tomsonile ja Alex Tropele.

2. juunil on plaanis korraldada Tõstamaal keskkonnapäev. Kanalisatsioonitrassi hooldekoduni hakatakse ehitama juhul, kui keskkonnapõhisele saadakse raha. Ka sel aastal korraldatakse heakorrakonkurss. Vallavanem tutvustas volikogu heakorrakonkursi otsuse projektiga.

Aprilli algul võeti vastu delegatsioon Rootsi sõpruskommunist Skinnskattebergist. Külalaste valla koole, puhastusseadmeid, Munalaiu sadamat, hooldekodu, tervisekeskust. Tõhelas vaadati töökoda, suurfarmi, külastati Kalbachide põllumajandus- ja Vahtelite turismitalu. Külalised väitsid, et nähtu oli huvitav ja olid üllatunud, et nii vähesel rahaga suudame ennast ära majandada.

Manija liinipaadile on tehtud Pärnu laevatehases kapitaalremont, saarte fondist on eraldatud raha Manija sadama lõplikuks väljehitamiseks.

Toimus Pärnumaa hariduskonverents, ka meie vallast osales seitse delegaati, Pootsi kooli direktor Toomas Mitt esines sõnavõetuga ja teenis saalilt tugeva aplausi. Sel aastal täitub 310 aastat hariduselu algusest Tõstamaa vallas. 16. mail on seda kavas tähistada üritustega. Vallapäevad toimuvad 14.-16. augustini.

Vallavalitsus läheb kollektiivpuhkusele alates 29.06.1998 kuni 31.07.1998.a. Tööle jääb üks töötaja.

Küsimused:

Eduard Alumets: Seliste elanikel on tekkinud küsimus seoses maaparandusrahadega.

Toomas Rõhu: maaparandusrahad talunikele tulevad läbi maaparandusbüroo ja on ette nähtud talunikele maaparanduseks, elektri-, side ja teelude parandamiseks. Avaldused

tuleb esitada maaparandusbüroole, kes jagab raha vastavalt valla ettepanekutele. Meelsasti konsulteeriks vallavalitsus raha jagamise kohta valla talunike ühendusega, mida aga paraku pole. Kuna eelmistel aastatel tehtud maaparandusobjektidel kasvab paljudes kohtades umbrohi, raha on kasutatud ka üksikutele isikutele mobiiltelefonide ostmiseks, siis pooldab vallavalitsus nüüd projekte, millest saavad kasu mitu majapidamist ja reaalse tootmisega tegelevaid üksiktalunikuid. Tänavu taotletakse raha Vihakse küla tee remondiks (20000 EEK, 5 majapidamist), Sillametsa talu veeprojektile (5000), ülejäänud raha (35000) tahetakse kasutada külateedele kruusaveoks. Raha selline kasutamine eeldab maaparandusbüroo heakskiitu.

Otsustati: võtta esitatud informatsioon teadmiseks ja kinnitada otsuse projekt heakorrakonkursist.

2. Informatsioon Tõstamaa valla koolide direktoritelt..

Ettekanne Tõstamaa Keskkooli direktorilt Ants Pirsolt, kes andis ülevaate kooli tegemistest. Uuest õppeaastast on kavatsus käima panna norra keele õpetamine, et suurendada õpilaste arvu, ka ei tohiks keskkool olla ainult selline koht, kus valmistatakse ette kõrgkooliks, vaid peaks andma ka ettevalmistuse eluks. Ümberkorraldused nõuavad raha, paraku peab kool oma õpilaste pearahast osa andma Pootsile ja Tõhelale, et need suudaksid ained ära õpetada.

Küsimused:

Leo Langus: miks lähevad lapsed õppima teistesse keskkoolidesse, kas põhjus võib olla konkreetselt mõnes õpetajas?

Ants Pirsol: arvatakse, et maal on haridus viletsam, kuid tulemus linnakoolides pole tihti parem. Samuti on linnas lapse koolitamine vanematele tunduvalt kallim. Tõstamaa koolis töötavad oma ainet tundvad ja õpetada oskavad õpetajad, nii et selles ei tohiks probleem olla. Küll aga püüavad mõned lapsed oma vanemaid igati veenda pääsemaks

linnakooli, sest seal on sotsiaalne kontroll väiksem, saab ennast vabalt tunda.

Sõnavõtt vallavanem Toomas Rõhult: Meil ei ole kombeks koolile reklaami teha, paraku tänapäev nõuab seda. Saadav üldharidus on Tõstamaal hea, juurde oleks vaja atraktiivsust. Olemas on head plaanid: norra keel, majandusõpetus, arvutiõpetus, kodumajandus, lilleseade ja aiandus, sport ja enesekaitse, tehnikaõpetus, kõigele selleks on potentsiaal olemas, tuleb ainult süsteem paika panna ja ellu viia. Paraku ei ole seni kõige selle kohta kohanud kuskil vähegi tõsiseltvõetavat reklaami. Tõstamaa kool peab olema nii hea, et siit ei minda, vaid tullakse. Minemisel on veel teinegi külg. Piltlikult iga vald peab oma laste koolitamise eest maksma. Linnas õppivate laste kohamaksu katmiseks on Pärnu linn esitanud Tõstamaa vallavalitsusele arved ca 150 000 krooni ulatuses. Senini ei ole arveid tasutud, kuid tasumise korral saab see raha tulla ainult Tõstamaa koolide arvelt, kuid selle võrra jääb elu Tõstamaal vaesemaks. See summa on suurusjärgus, mis kulub näiteks Tõhela kooli või Tõstamaa keskkooliosa ülalpidamiseks. Selge, et vaja on minna nendel, kes soovivad õppida süvaõppega klassides või midagi sellist, mida Tõstamaal pole võimalik, hea õppeedukuse korral oleme valmis nende eest ka maksma, aga ülejäänute puhul ei pea tasumist otstarbekaks.

Ettekanne Tõhela Algkool-Lasteaia juhatajalt Kirsti Talult. Kooli juhataja tutvustas koolielu Tõhelas.

Küsimused:

Heino Tamm: Kuidas näete ette kooli tulevikku, kas peaksite ühinema Tõstamaa Keskkooliga?

Kirsti Talu: väikesed lapsed peaksid õppima kodu lähedal. Järgmistel aastatel on lapsi kooli veel tulemas.

Ants Pirsol: minu arvates peaks olema Tõhela kolmeklassiline ühe õpetajaga kool, siis ta tuleks rahaliselt välja.

Toomas Rõhu: viimasel aastal on Tõhela kool läinud palju paremaks.

Ettekanne Pootsi Põhikooli direktorilt Toomas Mitilt. (järg lk3)

Pootsi kooli õpetajad on kõik paiksed inimesed ja kooli sulgemisel kaotaksid nad töökoha. Tänavu lõpetab 5 õpilast, tuleval aastal 10. Jutud, et kool kaob ära, on mõjutanud laste arvu vähenemist. Kool on uus, kuid vanemad, kes panevad oma lapsed Tõstamaa lasteaeda, jätavad nad ka hiljem Tõstamaale kooli. Kohalike elanike soov oleks, et kool töötaks põhikoolina, ei näe võimalust reorganiseerida 6-klassiliseks, sest siis kaotaksime Audru valla lapsed ja õpilaste arv väheneks veelgi. Õpetajate arvu vähenemisel halveneks õpetamise kvaliteet. Toomas Mitt esitas volikogule kooli hoolekogu taotluse, et säilitataks kool põhikoolina.

Küsimused:

Eduard Alumets: kas kõik lapsed täidavad koolikohustust?

Heino Tamm: laste arvestust peetakse alalise sissekirjutuse alusel, kui puudub sissekirjutus, võib probleem tekkida.

Ants Pirso: probleem on selles, et Tõstamaa Keskkooli sissetulekud (pearaha) väheneb väikeste koolide tõttu, kes ei tule enda pearahaga toime. Iga kuu anname ära kahe õpetaja palgaraha.

Ettepanek volikogu esimehelt Heino Tammelt: koole mitte reorganiseerida, kuni pole tehtud täielikku analüüsi. Muudatusi koolivõrgus sel aastal mitte teha.

Otsustati: nõustuda volikogu esimehe ettepanekuga.

3. Informatsioon kultuurielu korraldamisest Tõstamaa vallas. Ettekande esitas Tõstamaa Seltsimaja juhataja, valla kultuurielu koordinaator Ene Lehtsalu.

4. Valla majandusjuhataja auto müügist ja uue ostmisest. Ettekanne vallavanemalt Toomas Rõhult.

Tuleks välja vahetada majandusjuhataja auto, mis hakkab amortiseeruma ja täiendavaid kulutusi nõudma ning maha müüa õppesõidu auto, kuna kool sai loteriivõiduna uue. Saadud raha eest osta liisinguga uus, müügist saadav summa kataks selle aasta liisingmaksed, sel aastal poleks vaja täiendavaid kulutusi teha. Sõna võtsid Hilja Mändla, Margus Noppel ja Leo Langus.

Otsustati: vallavalitsusel müüa enampakkumise korras sõiduaudod Opel Kadett ja Moskvits. Müügist saadud vahenditega liisida majandusjuhatajale uus auto.

5. Ajutise kalanduskomisjoni moodustamine.

Ettekanne volikogu esimehelt Heino Tammelt. Vallal on vaja välja töötada kalapüügi eeskiri munitsipaalveekogudel kalapüügiks. Munitsipaalveekogud on Ermistu ja Tõhela järv, Männiku oja, Tõstamaa ja Paadremaa jõed. Ettepanek: valida komisjoni liikmeteks Raine Viitas, Ülo Paap, Aare Sutt, Viktor Jaansoo. Otsustati: kinnitada ettepanek otsusena.

6. Valla teede korrastamisega tegeleva ajutise komisjoni moodustamine.

Ettekanne volikogu esimehelt Heino Tammelt.

Ettepanek moodustada komisjon järgmistest liikmetest: Leino Blasen, Peeter Lapp, Leo Langus, Eduard Vilbre. Otsustati komisjoni moodustamine, lükata edasi kuna puudub Leino Blasen.

7. Toimus väljasõit hooldekodusse, kus hooldekodu juhataja tutvustas volikogu liikmetele olukorda hooldekodus. Avati uus pesu- ja tualettruumide plokk.

Kalapüük Ermistu ja Tõhela järvel.

Kuna kalapüük Ermistu ja Tõhela järvel on väljunud kontrolli alt, siis alljärgnevalt toon teadmiseks ja meeldetuletuseks mõned olulised punktid seadustest ja eeskirjadest.

Eestis, st ka Tõstamaa vallas, reguleerib kalapüüki kalapüügiseadus ja kalapüügieeskiri ning teised riiklikud dokumendid.

1. Õigus kalapüügiks ühe käsiõngega on igal füüsilisel isikul ilma igasuguse loata kõigil avalikel ja avalikult kasutatavatel veekogudel. Tõhela ja Ermistu järv on tunnistatud avalikeks veekogudeks.

• Kalapüük sõltuvalt selle teostajast ja püügitingimustest jaguneb kutseliseks ja harrastuslikuks kalapüügiks.

2. Kutselise kalapüügi õiguse kutsele kalurile annab kalapüügi luba. Õigus püüda kala kutselise kalapüügi vahenditega on isikul, kes äriseadus-

tikuga sätestatud korras on kantud või kantakse *ettevõtjana äriregistrisse*.

Kutselise kalapüügi vahendid on: õngepüünised, nakkepüünised (võrgud), lõkspüünised (mõrrad), noodad. **Järvedel praegu kutselise kalapüügi õigust ei ole kellelgi.** Eelpool nimetatud kalapüügivahendeid Ermistu ja Tõhela järvel seega olla ei tohiks.

3. Harrastusliku kalapüügivahenditega kalapüügiõigus vormistatakse riigilt ostetud kalastuskaardiga. Harrastuslikuks kalapüügiks lubatud kalapüügivahendid on: spinning, vedel, sikuti, lendõng, ankurdamata und, allveepüügivahenditest harpuunpüss ja harpuun.

• Kalastuskaart on nimeline, tasuline, mille annab välja praegu Kalandusnõukogu, harrastuskalastajate ühendused, tulevikus hakkab lubasid välja andma vallavalitsus. Kalastus-

kaart kehtib kõigil avalikel veekogudel. Kõikides veekogudes on keelatud püüda alamõõdulisi kalu (sätestatud kalapüügieeskirjaga). Keelatud on püüda kala vahenditega ja viisil, mis põhjustavad kalade asjatu hukkamise ja kalavarude kahjustamise (*püük elektriga*, mürkainetega, lõhkeainetega). Taotletakse munitsipaalomandisse Tõhela ja Ermistu järv, Tõstamaa jõgi, Männiku oja. Koostamisel on nimetatud veekogudele kalapüügi eeskirjad. Seni kehtivad aga kõik kalapüügieeskirjad ja seadused. Õigusrikkumisi on õigus kontrollida Ermistu järvel volikogu poolt volitatud isikul, samuti teeb ja on peatselt tegemas kontrollreide Mereinspeksioon. Seaduste rikkujad kannavad distsiplinaar-, haldus-, kriminaal- ja tsiviilvastutust.

Raine Viitas
keskkonnanõunik

Tõstamaa Vallavalitsuse tulude täitmine 1997.a. Tõstamaa Vallavalitsuse kulud 1997.a.

TULUD	EELARVE	TÄITMINE
TULUMAKS	1_570_000	1_466_332
MAAMAKS	608_000	727_591
LOODUSVARADE MAK	10_000	9_247
RIIGIEELARVE TOETUS	1_935_500	1_935_500
TRAHVIDEST 60%	13_000	10_424
SIHTSUUNITLUS TEEDELE	44_282	44_282
EELMISE A TULU	10_000	5_452
KANTSELEI TEENUSED	1_000	14_406
ÜÜRID	30_000	28_537
PANGA INTRESS	5_000	251
MAJANDUSTEGEVUS	19_428	19_383
TEENUSED	25_000	479_185
HARIDUSE JA KULTUURI LAEKUMINE	15_000	16_158
VABA JÄÄK	49_279	49_279
RIP	1_186_000	1_186_000
PANGA LAEN	1_200_000	950_000
TOIMETULEKUTOETUS	515_087	515_087
SAARTEPROGRAMM	300_000	300_000
RIIGIKAITSE ARVESTUSEKS	9_000	9_000
MUUD TULUD	2_850	4_850
KULTUURKAPITALILT	16_000	16_000
MAAKONNA TOEUS	146_830	146_830
KASSATAGAVARA	10_000	10_000
	7_721_256	7_943_794

KULUTAJA	EELARVE	TÄITMINE
ÜLDVALITSEMINE	1168365	1454947
HARIDUS	4407065	4364857
KULTUUR	526675	494283
SPORT	99490	80387
TERVIS	69995	61144
MAJANDUS	649120	665706
SOTSIAALHOOLEKANNE	275459	356938
TOIMETULEK	515087	515087
LAENU INTRESS	0	25426
KASSATAGAVARA	10000	10000
KOKKU	7721256	8028775

Tõstamaa vallale oli 1997.aasta küllalt huvitav majandusaasta. Toimusid mõned ümberkorraldused ja algasid ehitused. Algas Tõstamaa Keskkooli ehitus. Kool sai uue sisustuse remonditud ossa.

Tõstamaa Tervisekeskus kolis alevisse. Tõstamaa kirikusse ehitati külmutus. Tõhela lasteaed ja algkool ühendati ühtse juhtimise alla. Hooldekodu muutus iseseisvast asutusest allasutuseks. Manija saarel ehitati paadikאי esimene osa. Alustati valla planeeringus kavandatud töödega. Teostus valla sümboolika kasutuselevõtmine (valla lipp ja vapp) Kõigi nende suurte tööde ja teiste tööde finantseerimine toimus läbi valla eelarve. Keskkooli ehituseks kasutasime pangalenu ja riiklike investeeringute raha. Manija ehitus toimub Saarte Instuudi väikesaarte toetusest. Kultuurkapitali rahastamisel saadi juurde puhkpille ja rahvariide seelikuriit. See aasta kujunes lõppkokkuvõttes heaks aastaks.

Karin Randmää

Maakorraldajate töötoast

Ülevaade maade tagastamise ja erastamise käigust.

Maareform tekitab üha rohkem kõneainet ja kirumist ja vaidlusi, ent ikka kulgeb aeglaselt. Maareformi käigus tuleb kõigile maadele määrata omanik, kas tagastamise, erastamise, munitsipaal (valla) omandisse andmisega või riigimaaks jätmisega. Täieõiguslikuks maaomanikuks saab lugeda omanikku, kelle maa on kantud kinnistusraamatusse. Riigimaad ja munitsipaalmaad võidakse kinnistusse ka mitte kanda ning piirduda ainult katastriametis maatüki registreerimisega.

Kui maa tagasi taotlemise kohta on maakonnakomisjoni otsus õigustatud subjektiks tunnistamise suhtes olemas, siis see ei anna veel taotlejale õigust olla sellel maal täielik peremees. Et saada omanikuks, tuleb vallavalitsusele esitada avaldus maa tegeliku tagastamise kohta. Nimetatud avaldus

on tarvilik selleks, et selgitada välja kõik maa tagastamise või mittetagastamisega seotud probleemid, kas tagastada endistes piirides või tuleb teha muudatusi. Tagastamisavalduse koos asendiplaani ja teiste dokumentidega edastab vallavalitsus maakorraldusbüroole või litsenseeritud maamõõtjale, kes teostab maa mõõdistamise ning paneb kokku tagastamise toimiku ja koostab piiriprotokolli. Märkusena olgu mainitud, et piiri-sihtide raiumise ja piirimärkide panemise kohustus on maa taotlejal. Pärast maa mõõdistamist mõõtmisandmete alusel annab vallavalitsus välja maa tagastamise korralduse. Kõidetud toimik edastatakse tavaliselt maamõõtja või ka vallavalitsuse kaudu riigi maakatastriametile kontrollimiseks ja maatüki registreerimiseks. Katastriamet saadab registreerimisteate koos plaani ja korraldusega tagasi vallavalitsusele. Val-

lavalitsus peab nüüd samad materjalid esitama kinnistusametile. Kinnistusamet kontrollib veel kord materjalide õigsust ja esitab kinnistusteate avaldamiseks Riigiteatajasse ja Sõnumilehte. Kinnistamisotsus tehakse 1,5 kuu jooksul pärast kinnistusteate avaldamist. Pärast kinnistusotsuse vastuvõtmist edastab kinnistusamet otsuse nii maa omanikule kui ka vallavalitsusele. Nüüd võib lugeda maa "tagastamisralli" lõppenuks ja maa taotleja lugeda ennast maatüki täielikuks omanikuks ning teha temaga kõiki tehinguid.

Senisel maakasutajal, kes kasutab tagastatud või erastatud maad, on õigus kasutada vegetatsiooni perioodi lõpuni ja koristada saak. Nagu teada, on 1996.a. maikuust vastu võetud maareformiseaduse paranduse alusel, toimub mõõdistamine riigi kulul ainult endisele omanikule, endise omaniku lastele ja abikaasale. (järg lk5)

Ülejäänud õigustatud subjektid peavad mõõdistamise eest tasuma ise vastavalt kokkuleppele mõõdistajaga.

Teine suurem valdkond on maade erastamine. Käesolevas artiklis piirdume ainult ostueesõigusega erastamisega. Ostueesõigusega saab erastada (osta) maad taluhoonete juurde või elamukrunti. Talumaja juurde võib erastada vabade maade olemasolul kuni 50 ha maad. Tavaliselt küll nii palju vaba maad pole, sest tingimuseks on ka veel see, et maa peab olema taluhoonete juures.

Alevikus, s. o. tiheasustusega alal, saab erastada varem eraldatud krunti, mis on taotleja kasutuses, reeglina mitte üle 0,5 ha. Tõstamaa alevikus erastatava maa ostuhind 50 % soodustusega on 4.- krooni 1 ruutmeetri eest. Hind on väljendatud EVP-des. Erastada saab talumaid ja krunte EVP-dega 1. detsembrini 2000. aastal.

Kevad nagu ikka

Selle aastane kevad saabus täiesti ootamatult, seda just valla heakorrale eest vastutavatele isikutele. Ootamatult saabunud suur soe pani rohu enneolematu kiirusega kasvama, et kõik haljasalad jõuaks enne rohutärgkamist riisutud. Tänu tublidele naistele sai pea terve alev rehaga ikka üle käidud ja natukene rõõmsamaks muutus see ilme sellest küll. Jääb vaid loota, et kaaskodanikud oskavad ka seda teiste inimeste pingutust väärikalt hoida ja hinnata. Tahaks neid tublisid naisi veelkord tänada ja tuua neid eeskujuks kõigile neile, kes oleks pidanud ka olema heakorraldustöödel, aga seal mitte ei olnud.

SUUR TÄNU:

Aino Karu, Urve Merila, Ille Tetsman, Eve Teearu.

Oli veel teisigi koristajaid, aga kõiki ei mahu siinjuures üles loetlema. Loodame, et puhtust ja korda hoides näeb meie alevik sügiseni sama hoolitsetud välja.

Lõpuks ometi on ka valmis kaua lubatud konteinerid prügi sorteerimiseks. Need on üles seatud katlamaja juurde, konteinerid on värvitud roheliseks ja neil on punasega kiri, milleks konkreetne konteiner on ette

Maa erastamine (mõõtmise) tuleb samuti tellida inimesel endal temale sobivast maamõõdubüroost.

Nüüd veel lühidalt maade kaardi (plaani) materjali alusel erastamisest ja tagastamisest, mida on lubatud teha kui maa taotleja avaldab selleks soovi. Sellisel juhul koostatakse maa plaan kaardi järgi ilma välitõid s.o. mõõtmist ja piiride kättenäitamist teemata. Maa kaardi järgi tagastamise võimalikkuse üle otsustab vallavalitsus. Talumaade tagastamine, eriti metsamaa osas, kaardi järgi, ei ole võimalik, kui puuduvad piirikivid ja sihid. Plaanimaterjali alusel erastamist ja tagastamist on võimalik teostada kindlate piirimärkide olemasolul või kui kõrvalolevad maad on mõõdistatud. Vallavalitsuse arvamuse kohaselt on võimalik kaardi järgi kruntide erastamist teostada Tõstamaa alevikus, kus on meil olemas alusplaan mõõt-

kavas 1:2000. Plaanimaterjali alusel tagastamine või erastamise tööd peavad senini tegema vallavalitsuse töötajad, sest maamõõtjad seda tööd senini ei tee. Vallavalitsuse maakorraldusega tegelevad töötajad peavad kaardi järgi tagastamist ja erastamist teostama kõige muu töö kõrvalt, sellepärast ei lähe ka see töö nii kiiresti kui soovime. Plaanimaterjali alusel tagastamise või erastamise tasu on vallavalitsusele 350.- krooni. Erastamise korral tuleb täiendavalt tasuda erastaja korraldajale ca 400.- krooni.

1. aprilli seisuga oli maakatastrisse kantud valla maadest 9380 ha, sellest moodustab riigimetsamaa 5396 ha. Tagastatud on 147 maaüksust ja erastatud 48 maaüksust. Munitsipaalomandisse on katastrisse kandmisel Ermistu ja Tõhela järv.

Heino Laanemets
maanõunik

nähtud. Paluksime väga, et pandaks konteinerisse ainult sorteeritud jäätmeid. Näiteks, kui kiri konteineril ütleb, et sinna tuleb panna paberit, siis on see konteiner ette nähtud ainult paberile, mitte kilele, plastikpudelitele, plastmassile ega banaanikoortele. Hetkel on konteinerid paberile, kilele ja akudele. Kavas on veel seada üles konteiner metallijäätmetele.

Tahaks veel kord käsitleda olmeprügi jaoks mõeldud konteinereid. Konteinerite ümbrused on osaliselt koristatud ja osalt veel koristamisel. Hoidkem neid siis korras!

Veel üks soovitus, mis võib muutuda üsna peatselt ka nõudeks. Prügi võiks ladustada konteineritesse pakitult. See tähendab: prügi kogutakse prügikotti, kott seotakse pealt kinni ja ladus-tatakse ta sellisel kujul konteinerisse. Osa inimesi seda ka teevad, kuid mitte kõik. See on mugavam ja hügieenilisem inimesele, kes prügi viib, prügi vedajatele ja inimestele, kes elavad konteinerite läheduses. Kuna suvi on tulekul ja ilmade soojenedes tugevneb ka lehk, mis konteineritest levib. Korralikult pakitud prügiga on seda lehka võimalik

tunduvalt vähen-dada. See kulutus, mis tuleb teha prügikottidele ei ole kuigi suur, mugavus ja hügieen kompenseerivad selle mitmekordselt. Tahaks veel too-nitada, et see on soovitus, mis võib peatselt muutuda nõudeks.

Ja kõige lõpuks tahaks koputada kõigi üürimaksjate südametunnistusele, kel on talvega võlgnevusi siginenud, et suvel sooja ilmaga on võlgu märksa mugavam likvideerida kui talvel, mil üürid jälle tõusevad. Suurte võlglastega on lugu selline, et neid töötlemine. Ühel võlglasel oli juba kordest välja tõstmise kuupäev paika pandud, kui ta tuli, nuttis, ja kirjutas lubaduse kindla kuupäevaga oma võlgnevuse likvideerimiseks.

Seda lubadust ta täitnud pole ja meie omalt poolt talle rohkem järeleandmisi teha ei kavatse. Ilmselt tõstetakse ta ikkagi välja.

Sellisel pisut nukral teemal tahaks sellel korral lõpetada. Aga ärge muretsege, kui asjad enam hullemaks minna ei saa, kipuvad nad paremaks minema (või kuidas see Murphi ütleb).

90 aastat Seliste seltsielu algusest

(algus aprillikuu lehes)

1910. aasta basaari ajal peeti spordi võistlused "võidujooksu ja võiduhüppamisega", sügisel esimesed põllumajanduskursused. Vallavolikoguga jätkusid vaidlused. Karskuskoosolekuks vald ruume ei andnud. Seltsil on kirjanduse toimkond, näitemängu ja ehituse komisjon.

15. jaanuaril 1912 tehti otsus järgmisel aastal alustada seltsimaja ehitamist. Kassas oli siis 24 rubla ja 14 kopikat. Seltsimaja ehitamiseks andsid kümne aasta peale laenu kooliõpetaja A. Rehe, Tamme Jaan Tõnisson, Jaani-Jakobi Jaan Martson, Ansu Hans Anson, Karuga Jaan Anson, Kärde Jaan Martson, vallakirjutaja H. Tamm, Tominga Jaan Tõnisson, Männiku Jüri Martson ja Naudi Vassili Naut. Nende meeste raha on Seliste seltsimaja seintes. Esimene Maailmasõda hakkas kohe rublat alandama ja kümne aasta pärast polnud enam olemaski.

Kevadel 1913 hakkas seltsimaja ehitama "Tõstamaa valla talupoeg Hendrik Mikhli poeg Kuura" 535 rubla eest. Maja tuli ehitada 9,5 sülda pikk, 4 sülda lai ja 10,5 jalga kõrge.

Seliste rahva teine ärkamisaeg.

90 aastat tagasi, mil sai loodud Seliste kirjandusselts, aastat 1908, loetakse Seliste ärkamisaja alguseks. Seliste rahvas oma teotahte ja ärksa mõtlemisega kirjutas end suurte tähtedega Eesti rahva kultuuri ajalukku. Nii nagu ajalugu kulgeb mööda spiraali, nii on järjekordne ring täis saanud ja taas tuleb rahvas kokku, et korradada ja hooldada oma kultuuritempleid. On kultuuri fenomen see, et praegusel majanduslikult raskel ajal, leidub ühe väikese "kolkaküla" elanikel niipalju jõudu, et ühiselt tulla kokku ja teha korda nii kirik kui rahvamaja. Ei jäänud teistelegi märgamata Jaaguranna Liillelaagri lilleseadajate ja Seliste rahva ennastalgav töö. Kiriku avamisel käis 150 inimest. Suure Reede jumalateenistusel jõudis kirik oma mahutavuse piirile - veidi üle 200 inimese. Üldse käis kahe nädala jooksul näitust külastamas paartuhat inimest

Aknad 6 jalga kõrged. Valmis pidi maja olema 1. septembriks.

Uus seltsimaja õnnistati 26. oktoobril 1913 Seli preestri Georg Välbe (pärastine välis-Eesti õigeusu piiskop Jüri) ja Tõstamaa pastori Immanuel Hahli poolt Kõne pidas luterliku Seli Masso vallakooli õpetaja Oskar Gustavson, kes aastatel 1918-1920 oli ka kirjandusringi esimees. (Oskar Gustavson valiti 1920 Riigikokku ja oli seal 1940. aastani. Ta oli ka 1944. aastal Otto Tiefi valitsuse liige ning arreteerituna NKVD poolt tegi 1945. aastal enesetapu). Avapeol esitas näitering O. Lutsu "Paunvere".

Kirjandusringi tegevus laienes järjest. Raamatuid hakati laenutama Järve ja Pootsi küla koolimajas. Näitemänge esitati Kastnani välja. Edukale tegevusele pani pidurid alanud sõda. Seltsimaja lõhkusid kordamööda Vene ja Saksa soldatid, kes majas elasid. Vabadussõja ajal polnud meestegelasi tõsisemate näitemängude jaoks.

1921. - 1922. aastal käis kirjandusringi koosolekutel väga äge sõnasõda pahem- ja parempoolsete vahel. 1926

asutas kirjandusring segakoori, mida juhatas preester Mihkel Pops, Uno Naissoo vanaisa ja algul oli seal 50 lauljat. Kirjandusring pidas viimase peo 27. oktoobril 1940. Kaks päeva hiljem oli sundlikvideerimine. Tegevust alustas Seliste rahvamaja. Sakslaste ajal kirjandusringi tegevus jätkus. 1. mail 1943 peeti seltsi 35. aastapäeva. Karl Idasoo (Niinepõlma Karla) alustas peokõnet: "Täna, väga lugupeetud koosolijad, oleme kokkutulnud siia, meie kõikide majja, et korraks peatuda ja tähistada Seli Kirjanduse Ringkonna 35. sünnipäeva. Et me seda päeva siin võime tähistada, see on esiteks suur ime ja teiseks suur õnn. Iga Seliste inimene on oma noorusest, oma jõust natuke pühendanud kirjandusringile. Meid kohustab vana-de eeskuj". Peale asutamisprotokolli ettelugemist mälestati lahkunud tegelasi, ennekõike Ants Ansut, Seli paljude seltside isa. Ja siis 14. juunil 1941 küüditatud seltsi juhtivaid tegelasi.

Andrei Udu

22. aprill. Seliste Rahvamaja koristustalgulised lõuna ootel.

kõikjalt Eestist. Nii mõnigi mõistis, et Seliste küla uus ärkamisaeg on käes. Näitusele järgnesid Seliste Rahvamaja koristus - ja värvimistalgud. 12. mail aga toimuvad Seliste Rahvamajas suured nõõripunumistalgud. Need on tänapäeval kõigi nende suurte ürituste korraldajatele - Jaaguranna Lillelaagri meeskonnale. Valminud nõõridega kaunistatakse ära peatselt Pärnus Riia mnt. 81 avatav lillesalong "Nirvana". Rahvamaja pidulik avamine on planeeritud aga koos lilleseade kon-kursi ja kevadsimmaniga mai lõpul. Suve jooksul on tulemas veel õige palju toredaid ja suuri üritusi, kuid mis

jäägu praegusel hetkel lehe lugejaile veel meeldivaks üllatuseks. Sügisel, kui loetakse tibusid, alustavad aga rahvamajas tööd mitmesugused huviringid, mis mõeldud nii noorele kui vanale, nii kukeke kui kanale. Kirjutagem Seliste valla nimi taas suurte tähtedega Eesti rahva ajalooramatusse.

Jaak Tomson
florist

"Vokiratas" jälle sünnipäeval

Seekord küll ülekantud tähenduses. Pärnu Maakonna järjekordne "Memme-taadi" kokkutulek toimus 18. aprillil ja seekord oli võõrustajaks Kilingi-Nõmme linn. Kilingi-Nõmme on ise just oma 60-nda sünnipäeva ootel. Sellest andsid tunnistust linnas välja pandud plakatid arvuga 60. Üks selline tervitas meid ka kohaliku selt-simaja lava tagaseinas. Nii me sellele sünnipäevale sattusime.

Kokkutulek ise oli suurejooneline - osalejaid mitusada ja taidluskontsert saavutas mammutmõõtmed - ligi neli

tundi. Oli laulu, tantsu, humoreske ja mitmesuguseid originaalkavu. Viimaste hulgas said publiku lemmikuteks Hädameeste memmed, kes esitasid kava tingnimega "Lastead" ja Pärnu-Jaagupi "Meremehed". Meie esinesime tervisevõimlemise näidiskavaga, mis samuti tugeva aplausiga vastu võeti. Peale kontserti pakuti kehakinnitust kenasti serveeritud ilmatu-suurelt rootsilaualt. Lõpuks lõime tantsu ja kohtusime - vestlesime vana-de tuttavatega. Annab ikka imestada meie põlvkonna optimismi ja särtsu

suurüritustel kaasalöömisel.

Natuke nostalgiliseks muutusime tagasiteel bussis, kui meie "Vokiratta" kauaaegne liige Veera laskis liikuma lahkumisnapsi pudeli ja teatas, et ta on meiega viimast korda. Soovisime talle kõik edu uues elukohas ja lubasime külla minna.

Kokkuvõtteks tuleb öelda, et tore päev oli ja mõttes täname Pärnu Maakonna valitsust, kes meile selle mõnusa kokkutuleku korraldas.

Evi Liiv

Mis on pangaliin ?

Pangateenuste kasutamiseks ei pea klient tänapäeval enam alati panka tulema, oma rahaasju saab ta korraldada ka töökohast või kodust väljumata. Seni oli selline võimalus neil, kel oli arvuti, kuid nüüd piisab telefonist.

Pangaliini kasutades märkate varsti aja kokkuhoidu, mugavust ja kiirust, sest enam ei pea iga makse tegemiseks tulema panka. Otse töökohalt või kodust on Teil võimalik saada infot

oma konto(de) seisu kohta ja konto(de)l oleva raha liikumise kohta ning teha oma konto(de)ga tehinguid. Pangaliini kasutades jääb ära maksekorralduste täitmine. Pangaliin on ka praktiline, sest see töötab 24 tundi ööpäevas ning 7 päeva nädalas.

Pangaliini abil saab klient infot oma konto kohta, teha makse -, püsi - ja otsekorraldusi: avada, pikendada ja sulgeda tähtajalisi hoiuseid, infot välisvaluutakursside ning väärtpabe-

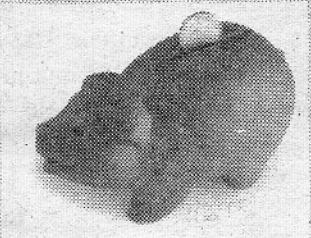
rinoteeringute kohta.

Kui olete vormistanud Pangaliini, siis saate koju tasuta kontoväljavõtte, kus on kajastatud kõik teie tehingud ja raha liikumised. Pangaliini vormistamine on samuti tasuta, jääb vaid kuu hooldustasu, mis on 10.- krooni.

Täpsemat infot Pangaliini kohta võite küsida Tõstamaa Hoiupanga kontorist.

Lugupidamisega Karin Väana

Võta osa Krossu joonistusvõistlusest teemal
KROSSUGA SUVEPUHKUSEL

Tingimused:

- Joonistuse suurus A4 või A3
- Joonistuse taha kirjuta trükitahtedega oma nimi, vanus, aadress ja telefon.
- Joonistus too või saada enne 29. maid 1998. a. Hoiupanga kontoris (nimekiri pöördel).
- Loosimine toimub 1. juunil.
- Auhindadeks on 500 parimale Rocca al Mare lõbustuspargi ühe päeva randmepaelad, mis annavad tasuta sissepääsu 13.06.1998 toimuvale Krossu suurele suvepeole.
- Võitjatele saadame teated posti teel.

13. juunil toimub

kõigile Hoiupanga lastekaardi omanikele
Tallinna Rocca al Mare lõbustuspargis
Paldiski mnt 100.
Sissepääs kaardi esitamisel tasuta
(atraktsioonid tasulised).

Tõstamaa Hoiupanga kontoris palutakse joonistused tuua hiljemalt 23. maiks !!!

OÜ PRILLIPAPA pakkumine

PRILLIBUSS KOOS SILMAARSTIGA.

kolmapäeval, 10. juunil 1998.a.

Silmaarsti vastuvõtt:

* silmade kontroll, retsepti väljastamine prillide valmistamiseks. Vastuvõtu hind täiskasvanutele 65 EEK, lastele (kaasaarvatud koolilapsed) 30 EEK. Prillide ostjale (meie kauplusest) silmaarsti vastuvõtt tasuta.

Prilliraamid:

* plastikraamid hinnaga 100 EEK - 180 EEK

* metallraamid hinnaga 280 EEK - 580 EEK

Prilliklaasid:

* mineraalklaasid 2 klaasi koos paigaldusega 180 EEK (alghind)

* plastikklaasid koos kõvapinnaga 2 klaasi koos paigaldusega 395 EEK

* bifokaalsed klaasid (kaugele vaatamine + lugemine) 690 EEK

Lisaks mitmeid erinevaid tüüpe klaase, päikesepillid, prillipaelad, prillitoosid.

Kõige sellega võimalik tutvuda kohapeal.

Vastuvõtu algus kell 10. 00.

Buss seisab Päästeameti hoovil.

Soovijatel eelnevalt registreerida telef. 96 256

Meeldivat koostööd soovides sotsiaalnõunik **Enda Väli**

310. aastat rahvaharidust Tõstamaal

Kiri algab kirikust

Nii lausub luuletaja Hando Runnel ja sellele vastu vaielda ei saa. Esimesi teateid kooliõpetusest leiab ikka vanadest kirikukirjadest.

19. oktoobril 1696. aastal kirjutas Tõstamaa kirikuõpetaja Sigismund Segius aruandes, et 8 aasta eest saatnud "õnnis härra Forselius" Tartumaalt ühe kooliõpetaja Tõstamaale, kes siin 2 talve õpetanud 10 last. Seega alustas talurahvakool Tõstamaal aastal 1688. Eestimaad valitses tollal Rootsi kuningas Karl XI, kes ajalukku läinud talurahva kuningana.

Kooliõpetajale lubatud palka - 2 riigitaalrit talve pealt - ei makstud ja noormehest sai kirikuõpetaja sulane,

kuid temaga olnud pastoril halvad kogemused: "ta teotas ära minu leiva (schändite mein Brot) eksides pastori "saksa virtiniga" ja läinud siis minema. Kolmandal talvel pannud kirikuõpetaja kaks kõige paremini õppinud talurahva poisikest kordamööda teisi õpetama, kuid kõige parem õppiija surnud ära. Kas talurahvakool üle kolme talve tegutses, pole teada.

Sigismund Segius kutsus kirikus rahvast koolimaja chitamiseks kaasa aitama. "Talupojad olid nõus, vedasid palgid juurde ja raiusid niipalju üles, et valmis sai neli seina, tuba ja kamber (die Stube und eine Kammer) ilma lae ja katuseta". Ning siis keelasid Tõsta-

maa mõisaomaniku pärijad koolimaja chitamise ära. Nemad olevat maa andnud kirikule, aga koolile ei võivat nad midagi anda. - Nii kurb oli Tõstamaa esimese koolimaja lugu.

Teine algallikas, kus on mainitud Tõstamaa talurahvakooli kevadtalvel 1687/88 on Forseliuse kiri piiskop J. H. Gerthile. Tõenäoliselt esimene kooliaasta Tõstamaal algas jaanuaris 1688.

Niipalju lühidalt rahvahariduse algusest. 16. mail kuulete paljudelt esinejatelt koolielu eilsest, tänasest ja homsest päevast Tõstamaa valla kõigis paigus.

Andrei Udu

Heakorra konkurss

Tõstamaa vallavalitsus kuulutab ka sel aastal välja heakorrakonkursi. Konkurss toimub järgmistes gruppides:

kaunim talu

kaunim eramukrunt

heakorrastatum mitmekorterilise elamu ümbrus

kaunim suvekodu

kaunim asutuse territoorium

Konkursile võivad kas enda või naabrite objekte esitada kõik vallaelanikud, teatades sellest vallavalitsusse (96-180) või mõnele vallavalitsuse töötajale 31. juuliks.

Kokkuvõtted teeb vallavalitsuse poolt moodustatud komisjon valla päevadeks, parimaid premeeritakse.

Möödunudaastased võitjad:

kaunim talu: Taltsioa talu Kavarus, talu-peremees August Märksoo

kaunim eramukrunt: Mirjam ja Villem Jaansoo, Tõstamaa Jõe 2

mitmekorteriga elamu: ridaelamu Tõstamaal, Ringi 19

kaunim suvekodu: Epp-Maria Kokamägi suvekodu, Ranniku küla

asutus: Tõstamaa bensiniijaam, omanik Ermo Tamm

Lugemissoovitus

Seekord paar sõna inglise kirjaniku Victoria Holti teose "Must opaal" kohta. See on tüüpiline armastusromaan, aga õnneks mitte "nõretav".

Must opaal kalliskivina on kirjaniku poolt teoses kasutatud pigem sübolina kui konkreetse väärikivina. Must opaal seob erinevad tegevusliinid üheks tervikuks ja esineb teoses vaid vilksamisi. Üks peategelastest James, läheb kaevandusse õnne otsima ja opaali leidma, teisel kuulub opaal sõrmusena ühele väga vastikule kaastegelasele - proua Marlinele.

Romaani peategelaseks on omamoodi leidlaps Carmel March (hiljem Sinclair), kes on mustlaste poolt Commenwood House'i (mõisa nimetus) parki maha jäetud. Tegevuse arenedes selguvad nii isa kui ema.

Tegelasi ja tegevusliini on palju, kuid ladus jutustamisoskus viib tegevast edasi. Kogu aeg säilib ka pinge faabulas, sest alati hõljub ühe või teise tegelase kohal mingi salapära.

Neile lugejatele, kes on kirjastuse "Sinisukk" austajad, meeldib teos kindlasti. Mina isiklikult viimatinimetatute hulka ei kuulu, aga selle raamatu lugemisest sain päris meeldiva elamuse.

Evi Liiv

Kas on võimalik elu Tõstamaal?

Jah on. Ja kuidas veel!

Selline arvamus on valitsenud kõigil, kes on juhtunud osalema Tõstamaa Lusti ja Lõbu Seltsi (TLJLS) avatud üritustel.

Tõstamaa Lusti ja Lõbu Selts.

Sündinud 25. detsembril 1996.a. Tõstamaal.

Sünd registreeritud 19. märtsil 1997.a.

Pärnu Maakohtu Registriosakonnas.

Parteiline kuuluvus: Mittetulundusühing.

Jügreid 18.

TLJLS ühendab endas vabatahtlikkuse põhimõttel inimesi, kes mingil moel on seotud Tõstamaa vallaga ja kelle sooviks on selle piirkonna inimeste ühtekuuluvustunde tugevdamine, kohalike traditsioonide jätkamine ja taaselustamine, kultuurilise elu mitmekülgsemaks muutmine ning selle aktiveerimine.

(Väljavõte TLJLS põhikirjast)

Olud paiskavad meid sageli eemale meie armsatest paikadest ja inimestest. Igaüks rajab silla nendeni omamoodi. Grupile inimestele sai selleks TLJLS, mis peab tugevdama juba väljakujunenud sõprussidemeid. Kuigi TLJLS tegevus on suunatud praegu eelkõige oma liikmetele, oleme

jõudumööda kaasanud oma tegemistesse ka inimesi väljaspoolt. TLJLS ja arendes ning tugevnedes proovime teha seda veelgi enam. Mägesid me küll paigast nihutama ei hakka, aga mõne künka tahaksime tasaseks lükata küll. Lähiaegadel ongi seltsi aktiivsematel liikmetel plaanis vallutada Tõstamaa kõrgeim mäetipp - "Levarott". Tulemustest teavitame üldsust siis, kui ohtlik retk Tõstamaa põlislaantes on juba selja taga.

Hiljaaegu tähistasime enda jaoks ühte olulist saavutust, üks meie üritustest kandis järjekorranumbrit "teine" ja pani sellega aluse traditsiooni tekkimisele. Nimelt toimusid 01.02.05.1998.a. Tõstamaa Lusti ja Lõbu Seltsi II Särjepäevad. Saavutus, mille üle me oleme isekeskis uhked ja seda päris mitmel põhjusel:

1. Oli ta juba teine samalaadne üritus.
2. Osalejate arv oli kahekordistunud.
3. Osalejate ring oli laienenud nii geograafiliselt kui rassiliselt.
4. Organisatsiooniline külg oli paranenud.

Tegemist oli särjeõngitsemise võistlusega, mille juurde kuulusid kõik elemendid, mis lõbusa ja lustliku meelega kaasas käivad.

Särjepäevade eesmärgiks oli teadvustada üldsust "Rutilus rutiluse" kui loomariigi ühe huvitavama ja mitmekülgsema esindaja olemusest ja tema rollist ühiskonnas toimuvates protsessides ning sportliku jõukatsumise kaudu määratleda "Homo sapiensi" ja "Rutilus rutiluse" jõu-vahekordadest looduses. Jõukatsumisest selgus, et kuigi särgi oli jõevees palju rohkem kui inimesi kaldal, olid inimesed neist hulga tugevamad. Parim võistleja (muuseas -

seltsi juhatuse liige) tappis ligi 34 särge ja sai selle eest ilusa auhinnagi. Kehvemale õngemehele anti aga nimetus "Heeringas", mis paneb punastama iga korraliku õngemehe (heeringaid püüavad ju kalamehed ja lausa tonnide kaupa).

Lisaks TLJLS liikmetele, kelle hulgas oli mitmeid kohalikke prominente - valla volikogu liikmeid, kohalike ettevõtete juhte ja tunnustatud kultuuritegelasi, osales ka väikesearvuline seltskond väljaspoolt TLJLS-i. Loodame, et me oma tegemistega ei häirinud mitte-osalejaid.

Siinjuures peab aga märkima, et see üritus ei ole olnud ainus. Õnnestunud ja kordaläinud üritusteks võib pidada ka "TLJLS Jõulupidu" ja iga-aastast perematka "Tere Kevad!". Lähiajal on toimumas veel "TLJLS Jaanituli" ja "II Ahvenapäevad", mis on samuti saamas traditsiooniks.

Nüüd tahakski tänada kõiki kohalikke inimesi ja asutusi, kes oma abivalmidusega on tublisti kaasa aidanud TLJLS ürituste kordaminemistele. Asutustest võiks ära nimetada Tõstamaa Keskkooli, Teedevalitsuse ja loomulikult seltsi üks lemmikpaikadest - "Täring". Loodame, et koostöö nendega laabub ka edaspidi. Teavitame üldsust ka edaspidi oma tegemistest, mis võivad laiemat huvi pakkuda ja ehk anda ka mõne hea idee teistele aktiivsetele inimestele. Proovime ka edaspidi kohalikel üritustel anda endast parima, olgu need siis spordi või kultuuri vallas.

Lõbusat ja lustlikku meelt kõigile!

TLJLS

* * *

Valla ajaleht "Tõstamaa Tuuled" tervitab Tõstamaa Lusti ja Lõbu Seltsi otsustavat tulekut kohaliku ajalehe veergudele. Mäletatavasti otsisime neid juba läinud aastal. Teie kena üllitisega seoses tekkis meil mõte. TLJLS võiks korraldada omakeskis konkursi "Tõstamaa Tuulte" kolumnisti kohale. Loodame edaspidisele kenale koostööle!

Töökorraldusest Tõstamaa Tervisekeskuses

Tõstamaa Tervisekeskuses on aastate jooksul kindlaks kujunenud vastuvõtu-ajad. Siiski pean vajalikuks neid veel korrata. Soovitan alljärgneva lehest väljalõigata ja kleepida nähtavale kohale. **Arsti vastuvõtt:**

Esmaspäev

Teisipäev 9.00-15.00

Kolmapäev

Reede

lõunapaus: 12.30-13.30

Neljapäeva 15.00-19.00

Autojuhtide arstlik komisjon ja terviselehe vormistamine neljapäeval 14.00-15.00. Tasu on selle eest 50.-, teistel päevadel aga on tasu topelt, so.100.-. Tervisekeskuse mobiiltelefon on 0-8-25 230445. Kodukutsete vastuvõtt hommikustel vastuvõttudel 9.00-10.00. Neljapäeval mobiiltelefonil.

Manitsus. Teisipäev on väikelaste ja rasedate vastuvõtu päev. Tavaliselt kogub iga inimene jõudu ja julgust enne, kui tuleb lõpuks oma mure(de)ga arsti juurde. Minupoolne suur palve on: sellel päeval sellistel haigetel vastuvõtule mitte tulla. Seda saab täiesti vabalt teha päev varem või hiljem. Väga raske on teisipäeval tulnud haigeid saata koju, kuid väikelastel ja rasedatel on sageli rahvast täis umbses ooteruumis veelgi raskem.

Lõunapaus. Käesoleva aasta algusest oleme kehtestanud lõunapausi, kellaaegadel 12.30-13.30. Kui plaanite vastuvõtule tulla, siis palun nendel aegadel seda mitte teha. Raske on kabinetist lahkuda, kui ooteruumis on veel patsiente. Sedasi libiseb sageli aeg kehakinnitamiseks ja koduvisiitideks tööpäeva lõppu. Kannatab töökvaliteet.

Mobiiltelefoni valvetest. Tõstamaa vald asub Pärnust 30-60 km. kaugusel. Kiirabi loogika siinse kandi patsientide pöördumisel sinna: kõigepealt üles otsida oma arst, seda kellajaast ja nädalapäevast sõltumata. Sellest on võimalik aru saada, sest olemasolevate vahendite ja võimalustega on võimalik enamus probleeme lahendada koha-

peal. Kiirabi väljakutsumine on vajalik patsiendi transpordiks haiglasse (kui patsiendi seisund seda nõuab või kui muud võimalust tõesti ei ole). Pole võimalik, et üks inimene, tervist ohtu seadmata on suuteline pikemat aega olema kättesaadav 24 tundi ööpäevas, 365 päeva aastas. Seetõttu oleme sisse seadnud mobiiltelefoni valve. Esmaspäevast reedeni vastab telefonil arst, nädalavahetustel aga Eve Käär või Rita Algeus. Nemad on suutelised andma tasemel abi ja tegema koduvisiite ka arsti juuresolekuta. Niisiis, kui vajate töövälisel ajal kiireloomulist abi, teatage sellest mobiiltelefonile.

Tööaegadest. Tervisekeskuse tööajad on ilmunud palju kordi vallalehes, ka on need kirjas uksele. Tihti peale pöördutakse peale vastuvõttu tavaliste muredega, mis on kestnud paar päevanädalat ja kannatavad edasilükkamist järgmise päevani küll. Seejuures põhjendades: Ma vaatasin, et Teil tuli põleb, tulin rääkima et..., Päeval on siin palju inimesi, ma tulin nüüd.... jm. Arstina ei saa öelda ei, kuigi inimesena on need pöördumised väga vihasamapanevad.

Koduvisiitidest. Arstlikult on koduvisiit põhjendatud, kui patsient on ägedalt haige - tugev nõrkus, valude tõttu takistatud liikumine, teadvusehäired, kõrge palavik, südamehäired. Koju ei tohiks arsti kutsuda sellepärast, et nii on patsiendil võibolla mugavam, ei pea bussi ootama, piletiraha maksma ja ooteruumis teinekord 2-3 tundi ootama. Unustatakse tihti peale asjaolu, et arstina on raske üht või teist otsust vastu võtta ja ravi määrata kui pole tehtud põhilisi uuringuid ja analüüse. Sellised koduvisiidid lõp-pevad sageli kutsega vastuvõtule, siis teeme need ja need analüüsid, röntgenipildid jne. Sõita seda ütlema 10-20 kilomeetri taha on veidi kurb. Küsimus ei ole rahas, vaid arsti ajas. Vastakaid tundeid tekitab ka olukord, kus patsient on vaevelnud 3-4 päeva ja otsustab näiteks laupäeva õhtul või pühapäeva hommikul arsti

otsida. Arstina ei sa öelda ei, kuid inimesena tahaks öelda: miks te alles nüüd ärkasite või kannatage homseni ja tulge vastuvõtule.

Uus kord Tervisekeskusesse helistamisel. Telefon on arsti töölaual. Vastuvõtu jooksul vastame sageli 30-40 kõnele. Ka ühe patsiendi läbi vaatuse jooksul on teinekord olnud 5-6 telefoni kõnet, raske on katkestada küsitlus poolelt sõnalt ja hakata tegelema sageli uue vastuvõtuga, sedapuhku juba telefoni teel "vaheletrügijaga". Normaalsest tööst ei saa seejuures juttugi olla. Kõik see on tingitud vajaduse midagi välja mõelda. Lahendus oleks automaatvastaja. Plaanilisi kodukutseid (inimene on näiteks olnud haige 1-2 päeva ja otsustab lõpuks arsti koju kutsuda) võetakse vastu hommikustel vastuvõttudel kella 9.00-10.00. Nõuanneteks saab helistada 14.00-15.00. Teistel aegadel vastab automaatvastaja, eeltoodud teabega, ka soovitusel helistada kiireloomulistes küsimustes mobiiltelefonile. Nii on patsient saanud infot ja tagatud rahulik vastuvõtt. Küllap tekitab uus kord veidi segadust, kuid teisiti jätkata ei saa.

Head patsiendid.

Olukorras, kus päevas käib vastuvõtul 15-30 inimest, selle aja jooksul teeme põhianalüüsid ja uuringud, määrame ravi ja soovitusel, peale vastuvõttu aga on veel 5-6 koduvisiiti valla igasse kanti, on tekkinud kindel vajadus töö paremaks ja konkreetsemaks korralduseks. Nii on ka tulemus parem, samuti saab nõnda vähendada oluliselt arstikonna seas üsna levinud läbipõlemissündroomi ohtu. Eeltoodu ei ole etteheide, vaid pigem põgus valguseheit meie töö vähestele ebameeldivatele nüanssidele.

Meie kõik oleme siiski inimesed. Mõistkem ja hoidkem üksteist.

Lugupidamisega :

Madis Veskimägi

06.05.1998

16. mail 1988

kogunes seltsimaja väiksesse saali kümmekond ajaloo huvilist, sest aeg oli küps asutada Tõstamaa Muinsuskaitse Selts. Pärnust olid nõuga abiks Eduard Rajari ja Urmas Sinkel. Seltsi vanemaks valiti Andrei Udu, kirja-toimetaja-kassapidajaks Linda Järve ja välitööde juhatajaks Meelis Pert.

Esimesed töötaljud tõid Tõstamaa surnuaiale paarkümmend inimest ja kalmistu ümbrusest kadusid prahimäed. Teisena tehti korda Tedremaa ohvrikivi ümbrus Vaiste järve ääres. Kolmandana sai teoks ekskursioon mööda Tõstamaa valda, kus asju nähti ilma punaste prillideta. Osavõtjaid oli 2 bussitäit, pluss trobikond sõiduautosid, ja seal siis otsustati: lähme Tõstamaa kirikut taastama. Kirik jäi tegevuskohaks neli aastat.

Tänu muinsuskaitsetele ei ole alavikus kirikuvaremeid, vaid isegi korralik kabel, kus vallaarsti valu ja vaevaga kaasagne külmseade.

Vallaekskursioonist osavõtjad. 14. august 1988.

Ei jäänud selts kõrvale rahvuslikest tegevus surnud ei ole. Kui vaja, tuleb ettevõtmistest. Balti ketti sõideti see seltskond, kes kümme aastat tagasi Tõstamaalt kahe bussiga. Viimane alustas, jälle kokku. suurem töö oli Lõõba keskaegse külakalmistu võsast väljaraiumine kaks aastat tagasi. Päriselt seltsi

Andrei Udu

Tõstamaa jüriöö teatejooks

üldarvestus, arvestus vanusegruppides: kuni 40 a. 0 võistkonda; 41-60 a. 6 võistkonda; 61-90 a. 8 võistkonda; 91-180 a. 9 võistkonda; 180- 4 võistkonda

1. TIKI-RIKI 7.02	IV 1	101	Heleri Bauer, Andres Sahtel, Jaanika Soosaar, Kaido Martson, Ave Martson, Joel Pulk
2. SIMPSON	IV 2	97	Karmen Martel, Cätlin Kepp, Raina Pavlova, Elmo Vahemäe, Bronek Bart, Argo Kaelep
3. VANAD TEGIJAD	IV 3	105	Raidi Rand, Deivid Väära, Renate Algpeus, Tauri Jurjev, Egle Niine, Tarmo Blasen
4. TÕHELA	IV 4	92	Marek Päästel, Indrek Meras, Raido Salk, Reesi Lapp, Merje Pihelgas, Kadri Jõgi
5. KRISTIINA	IV 5	125	Kristi Miidu, Lagle Adler, Kristiina Lepik, Kuldar Miidu, Algis Kiinvald, Silver Laansoo
6. VÕITMATUD	III 1	80	Kaarel Altmäe, Gert Haller, Tarmo Laan, Viivica Leibur, Reelika Jurjev, Margit Pusse.
7. POOTSI	IV 6	133	Marko Siinne, Alar Siinne, Heiki Niine, Merike Miemis, Kristi Tammela, Leana Tõnts
8. JULLA	III 2	83	Reena Pavlova, Maanus Midri, Margit Maruse, Jaan Miidu, Merit Kaelep, Rander Jänes
9. LILLEKE	IV 7	142	Üllar Maruse, Ille Tetsamann, Ülo Maruse, Tiina Sahtel Hannes Heamets, Marianne Algpeus
10. VIII KLASS	III 3	84	Sirle Sarapuu, Erko Oidersalu, Elar Oidersalu, Anneli Kaljurand, Mihkel Borkvel, Evelin Vahemäe
11. POOLLOLLAKAD	III 4	66	Demo Kiidjärv, Alvar Maruse, Ranno Pavlov, Elo Pulk, Angela Vaaks, Imbi Bart
12. POOTSI KOOL II	III 5	80	Kalle Sutt, Viljar Tugim, Oliver Leas, Elo Orav, Karolin Vesik, Maris Karotamm
13. KIFA	V 1	200	Liia Oidjärv, Raine Viitas, Astri Martson, Madis Veskimägi, Enn Martson, Mihkel Lühiste
14. POOTSI KOOL I	III 6	75	Liina Orav, Argo Antsu, Kati Põlm, Janno Palits, Triin Dervojed, Hegert Vesik
15. TEOD	IV 8	117	Merli Mirk, Terje Mirk, Argo Mirk, Margaret Karlson, Lembit Martson, Grete Pukk
16. EESKUJUD	V 2	214	Kairi Kuur, Aivar Luhaorg, Trond Sundvor, Triinu Pert, Karin Reinson, Dmitri Mihhejevits
17. SOSS	V 3	166	Kristiina Joao, Raul Joao, Ene Lehtsalu, Age Jürgens, Rivo Randmaa, Taivo Talpas
18. VALLAVAESED	III 7	74	Andra Vaaks, Ave Tuisk, Epp Tuisk, Fritjo Pukk, Urmet Karotamm, Sven Jürgens
19. PEETSU	III 8	77	Eege Laansoo, Meeli Raavik, Marika Heinla, Kristel Jürgens, Kätlin Jürgens, Gerti Simmer
20. RANNA	IV 9	131	Sigrit Saarts, Egle Leetmaa, Erika Leetmaa, Toomas Selge, Marika Jänes, Siim Selge
21. TUPLA VUDIJD	II 1	58	Erge Saare, Karli Kiirats, Martin Haljas, Raili Männamäe, Reijo Toomsalu, Õie Männamäe
22. GEPARDID	II 2	56	Ida Joao, Mario Oidersalu, Eda Vallimäe, Karoliine Kask, Janari Jaansoo, Rain Kaljurand
23. VÄLEDAD POISID	II 3	52	Tõnu Reinfeldt, Ragnar Teearu, Marta Põltsam, Kersti Merimaa, Karin Kiisler, Toivo Maruse
24. VAPRAD JA ILUSAD	V 4	240	Eve Käär, Rita Algpeus, Aime Maruse, Manivald Pässä, Liina Käär, Taimi Metsamägi
25. VÄLEDAD SIPELGAD	II 4	55	Siim Sireli, Aimar Sireli, Jaan Pert, Eneli Elleste, Liis väana, Minna Pert
26. I KLASS	II 5	49	Risto Jürgens, Marilin Tetsmann, Ranno Vahtel, Andre Väli, Helena Vits, Regina Algpeus
27. DUMLE VUDIJD	II 6	52	Anni Reinfeldt, Tõnis Kukk, Liisu Aava, Kristiina Reinfeldt, Hannes Vahemäe, Liina Matvejeva

Õnnitleme maikuu sünnipäevalapsi !

Maria Sõmer	91	Pauliine Pihelgas	79	Viktor Roos	75
Salme Miidu	88	Nikolai Leas	78	Erich - Gustav Taal	74
Minna Press	86	Johannes Kangur	77	Maria Karotam	72
Aleksander Mändla	83	Velli Üper	77	Elmar Hindrimä	71
Salme Michelson	81	Leonida Reimand	76	Sinaida Mikk	70
Evfrosinia Tõnismäe	79	Elviine Salmistu	75	Vello Martson	60

Jaaguranna Lillelaageri pere tänab Teid
kõiki, kes aitasid jätkuvalt Seliste
Rahvamaja korrustustöödel.

* * *

Seliste Rahvamaja pidulik avamine
toimub 30. mail 1998.a. kell 18.00 ning
sellele järgneva simmaniga.

* * *

Jaaguranna Lillelaager kutsub Teid kõiki
Tõstamaa valla rahvas ja kaugemaltki osa
saama lilleseade demonstratsioon-
esinemistest 31. mail kell 14.00 Seliste
Rahvamajas.

Lugupidamisega Alex Trope
Jaak Tomson

Tel. 8 25 261662

Teade Hoiupanga klientidele!

Seoses Hoiupanga
uue kontoriruumi
avamisega on
tasuta

kaardinädal

11.05.98 - 15.05.98

**Olete kõik
oodatud !**

EMADEPÄEVA KONTSERT

Tõstamaa Seltsimajas
Reedel, 8.mail kell 17.30
Esinevad Tõstamaa valla
laulu - ja tantsulapsed

Kallid emad - vanaemad
ootame Teid !

KEVADKARGAMINE ANSAMBLIGA

“Kukerpillid”

Tõstamaa Seltsimajas
Reedel, 29. Mail kell 22.00
Pääse:30.-EEK

Pootsis Sillametsa talus

ka sel hooajal saadaval suures valikus
tomati ja teiste köögiviljade - ja
lilletaimi.

Müügipäevad Tõstamaal
8, 14, 22, 29.mai

Alates kell 9.00 alevi parklas
Milvi Rand tel. 96 354

Sõidame 22. - 24. Mai KIHNU SAARELE

Võtame konkursi korras oma reisiseltskonda juurde inimesi.
Kandidaadilt eeldame:

- vanust 23 - 30 a.
- valmisolekut meeskonnatööks
- võõrkeelte oskust(kihnu murre)
- nupukust ja orienteerumisoskust suure informatsioonivoo keskel
- stressitaluvust ja suhtlemisvalmidust
- jalgratta olemasolu
- varasem reisikogemus
- päikselist ellusuhtumist
- Omalt poolt pakume:
- huvitavat reisi noores kollektiivis
- eneseteostus ja karjäärivõimalust
- Kandidateerimiseks palume saata hiljemalt 15.05.1998.a. avalus koos CV - ga ja ühe lehekülje pikkune käsikirjas nägemus tulevasesest reisist ja enda sobivusest reisiseltskonnas. Aadressil - Varbla mnt. 3, Tõstamaa Seltsimaja märgusõna all PEOPLE MANAGEMENT

Tulge tõsiste tegijate sekka !

Toimetetus:

Lea Rannik
Ene Lehtsalu
Alo Adler

Tõstamaa Raamatukogu
Tõstamaa Seltsimaja
Tõstamaa Keskkool

tel. 96 184
tel. 96 172
tel. 96 231